

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.555/2009/5. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Fehérvári János ügyvéd (Nyíregyháza, Bocskai u. 30.) által képviselt felperes neve címe lakos felperesnek a Dr. Molnár József ügyvéd (Kisvárd, Császy László út 2/B.) által képviselt alperes neve címe lakos alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 5.P.21.382/2008/15. számú ítélete ellen a felperes által 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés és az alperes által Pf. 3. sorszám alatt előterjesztett csatlakozó fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, mellőzi a felperes kötelezését perköltség fizetésére az alperes részére, a kamatfizetés kezdő időpontját 2007. június 5-ében határozza meg; az „állam terhén maradó” illeték összegét 135 000 (Egyszázharmincötezer) forintban állapítja meg.

Felhívja az alperest, hogy 8 nap alatt leletezés terhével rójon le az iratoknál 5 000 (Ötezer) forint csatlakozó fellebbezési illetéket.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 40 000 (Negyvenezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

2007. május 2-án a peres felek kölcsönszerződést kötöttek. Az alperes 1 millió forintot adott a felperesnek, aki vállalta, hogy azt egy hónapon belül, 400 000 forint kamattal együtt visszafizeti.

Ugyanezen a napon a kölcsön biztosítására a peres felek adásvételi szerződést kötöttek, amelyről készül okirat szerint az alperes megvásárolta a felperestől a szerződés II. pontjában részletesen körülírt juhállományt 1 400 000 forint vételárért, melynek átvételét az eladó a szerződés aláírásával elismerte. 2007. június 2-án 16 óráig a felperes részére visszavásárlási jogot kötöttek ki.

A felperes a kölcsöntartozását nem fizette vissza, visszavásárlási jogával nem élt.

2007. június 5-én az alperes elszállította a felperestől a juhállományt, melyet 3 nap múlva 2 700 000 forintért értékesített.

A juhállomány értéke 2007. június 5-én 6 115 600 forint volt.

A felperes 2007. június 7-én előterjesztett keresetében előadta, hogy az alperes részére értékesített juhállomány valós értéke utólagos tudomásszerzése alapján 6 655 000 forint volt, szemben az alperestől átvett 1 400 000 forinttal, így a két érték között feltűnően nagy értékkülönbség mutatkozik, amelynek kiküszöbölése érdekében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 5 255 000 forint tőke, ennek 2007. június 5-től járó kamatai és a perköltség megfizetésére. A perben beszerzett szakértői véleményt követően követelése összegét 4 715 600 forintban határozta meg.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes költségben való marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a juhnyáj értéke 2 700 000 forint volt, azonban a felperes hibásan teljesített, mert az állatokkal együtt nem adta át részére az azokhoz tartozó alapbizonylatokat, orvosi igazolásokat, melynek következtében őt kár érte, s ezt beszámítási igényként kívánta érvényesíteni a felperes követelésével szemben.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a peres felek 2007. május 2-án megkötött adásvételi szerződését érvényessé nyilvánította, kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3 000 000 forintot, ennek 2005. június 5-től a kifizetésig járó törvényes mértékű kamatát, 150 000 forint + áfa perköltséget, s térítsen meg az államnak 100 000 forint szakértői díjat, s 180 000 forint kereseti illetéket. Megállapította, hogy 115 000 forint feljegyzett kereseti illeték „az állam terhén marad”. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 100 000 forint perköltséget.

Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében a felek a szerződés tartalmát szabadon állapíthatják meg, így a szolgáltatás ellenértékét is. A Ptk. 201. § (2) bekezdése szerint azonban a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás

egyenértékűségének kirívó (feltűnő) megsértése esetén lehetősége van a sérelmet szenvedett félnek a szerződés megtámadására.

Megállapította, hogy a felek által kikötött 1 400 000 forintos vételár és a juhállomány valós, 6 115 000 forintos értéke között feltűnően nagy értékkülönbség mutatkozik, mely miatt a szerződésük annak megkötése időpontjától kezdődő hatállyal érvénytelen.

A Ptk. 237. § (2) bekezdés 2. fordulata alapján azonban az érvénytelen szerződést érvényessé nyilvánította, tekintettel arra, hogy a felperes keresetében nem kérte az eredeti állapot helyreállítását, amelyet - figyelemmel arra, hogy az alperes a felperestől megvett juhnyáját időközben tovább értékesítette - egyébként sem lehetne helyreállítani.

A Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma PK. 267. számú állásfoglalása II. pontjára utalással hangsúlyozta, hogy a szerződés érvényessé nyilvánítására a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével kerülhet sor. Ez esetben a szolgáltatás értékét olyan összegben kell a bíróságnak megállapítania, amely nem azonos ugyan a forgalmi értékkel, de olyan helyzetet teremt, amely mellett a feltűnő értékkülönbség többé már nem áll fenn, az értékkülönbségnek az előnyt feltűnően aránytalanná tevő részét kell kiküszöbölni.

A szerződés szerint a felperes átvett 1 400 000 forintot, a bíróság által megítélt 3 000 000 forint értékkülönbözettel együtt így 4 400 000 forint értékhez jut, amely a piaci érték 72 %-a, és bár emellett még mindig jelentősebb az eltérés ezen összeg és a 6 115 000 forintos piaci forgalmi érték között, azonban ez az értékaránytalanság már nem feltűnően nagy.

Az alperes beszámítási kifogását elutasította, mert a szakértői vélemény alapján megállapította, hogy az állatokat kísérő alapbizonylatok hiánya nem jelent értékcsökkenést, továbbá az alperes nem igazolta, hogy őt kár érte volna.

Kimondta, hogy a kamatfizetés kezdő időpontja a késedelembe esés időpontja.

A perköltségről, az illetékről és az állam által előlegezett szakértői költségről pedig a pernyertesség, pervesztesség arányának figyelembevételével határozott a Pp. 81. § (1) és (2) bekezdése, a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése, a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 1. § (1) bekezdése, 3. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja alapján valamint az illetékről szóló 1990. évi XCIII. tv. 42. § (1) bekezdése alapján.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, az alperest terhelő marasztalási összeg 1 715 600 forinttal történő felemelését, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint a feltűnően nagy értékaránytalanság kiküszöbölése során a szakértő által megállapított forgalmi érték és az általa átvett összeg közötti különbséget megfizetésére kellett volna kötelezni az alperest. Sérelmezte a megyei bíróság perköltségről szóló döntését is. Érvelése szerint, ha az elsőfokú bíróság 72 %-os arányban állapította meg pernyertességét, javára 180 000 forint perköltség lett volna megállapítandó.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a felperes fellebbezésének alaptalanságára hivatkozott, csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását, a kamatfizetés kezdő időpontjának 2007. június 5-én történő meghatározását kérte.

Az ítélet tábla erre irányuló fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének az alperest 3 millió forint, ennek 2007. június 5-étől a kifizetésig járó törvényes kamata, 50 000 forint + áfa perköltség felperes részére, míg 100 000 forint szakértői költség és 180 000 forint illeték állam javára történő megfizetésére kötelező rendelkezését a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel.

A fellebbezést kis részben, a perköltség tekintetében, a csatlakozó fellebbezést teljes mértékben alaposnak találta.

A elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a teljesség kedvéért kiegészítette azzal, hogy a peres felek a felperes által támadott adásvételi szerződést a közöttük ugyanaznap létrejött kölcsönszerződés biztosítása végett kötötték meg.

A kölcsönszerződés adásvételi szerződéssel való biztosítása nem tilos, nem ütközik jogszabályba, s a vételárnak az eladó tartozásával azonos összegű meghatározása sem eredményezi önmagában a szerződés semmisségét. A vételár és a vétel tárgyának forgalmi értéke között feltűnő értékaránytalanság azonban, ahogy azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította, a szerződés érvénytelenségét jelenti.

Helytálló az elsőfokú bíróság döntése a tekintetben is, hogy az érvénytelen szerződést a Ptk. 237. § (2) bekezdés második mondata alapján érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével megszüntethető.

A fellebbezés érvelésével szemben helyesen járt el a megyei bíróság az értékaránytalanság kiküszöbölése során is. A Pk. 267-es állásfoglalás II. pontja szerint a feltűnően nagy értékkülönbségre alapított megtámadás következtében érvénytelenné vált szerződés esetén a szerződés érvényessé nyilvánításakor a bíróságnak olyan mértékű ellenszolgáltatást kell megállapítania, amely mellett az értékkülönbség már nem feltűnően nagy. Az értékkülönbség teljes kiküszöbölésére, a vételárnak a forgalmi értékre való felemelésére tehát nem kerülhet sor. A feltűnően aránytalan előny kiküszöbölése nem jelenti azt, hogy az ellenszolgáltatás - ha azt a felek szabadon állapítják meg, - a szolgáltatás forgalmi értékével legyen azonos. A bíróságnak ilyen esetben a szolgáltatás értékét olyan összegben kell megállapítania, amely nem azonos ugyan a forgalmi értékkel, de olyan helyzetet teremt, amely mellett a feltűnő értékkülönbség többé már nem áll fenn, az értékkülönbségnek csak az előnyt feltűnően aránytalaná tevő részét kell kiküszöbölni.

A megyei bíróság ennek megfelelően helytállóan döntött, amikor az alperest a felperes elismerése szerint már átvett 1 400 000 forinton túl további 3 000 000 forint megfizetésére kötelezte.

A perköltség tekintetében az ítéltábla a fellebbezést alaposnak találta.

Az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, hogy a felperes részlegesen bizonyult pernyertesnek, ezért javára a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében pernyertességével arányos részperköltség állapítandó meg. Helytállóan utalt a Pp. 81. § (2) bekezdésére is, amikor a felperes javára az alperes terhére megállapított marasztalási összeggel arányos, a felperes jogi képviselőjének munkadíjából álló perköltséget állapított meg a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A § (1) bekezdése alapján. Tévedett azonban akkor, amikor ezt meghaladóan a felperes terhére pervesztességével arányos perköltséget állapított meg az alperes javára. Részleges pernyertesség-pervesztesség esetén a peres felek „keresztben marasztalására” nincs lehetőség, a nagyobb részben pernyertes fél javára megállapított perköltség összegének meghatározásánál kell figyelembe venni pervesztességének mértékét. Erre tekintettel az ítéltábla mellőzte a felperes kötelezését az alperes részére perköltség fizetésére.

Az illetékről szóló 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 39. § (1) bekezdése szerint a polgári peres eljárásban az illeték alapja az eljárás tárgyának az eljárás megindításakor fennálló értéke. Az Itv. 41. § (2) bekezdése kimondja, hogy az eljárás tárgya értékének a felek által történő leszállítása esetén az illetékalap mérséklésének nincs helye. A felperes eredeti keresetében 5 255 000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest, ez az érték tehát a per tárgyának értéke, mely után a felperes részére engedélyezett személyes költségmentesség folytán feljegyzett illeték összege az Itv. 42. § (1) bekezdés a) pontja értelmében 315 300 forint. Helytállóan döntött a megyei bíróság arról, hogy ezen összegből az alperes pervesztességével arányosan 180 000 forintot köteles az állam részére megtéríteni a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (2) bekezdése alapján, ám az „állam terhén maradó” illeték összegét tévesen határozta meg, ezt az ítéltábla a Pp. 253. § (3) bekezdés utolsó mondata értelmében hivatalból helyesbítette.

A csatlakozó fellebbezést az ítéltábla alaposnak találta. A felperes keresetében a tőkeösszeg után 2007. június 5-étől járó kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az elsőfokú bíróság a Pp. 215. §-ban írt kereseti kérelemhez kötöttség elvének megsértésével ítéletében a kamatfizetés kezdő időpontját 2005. június 5-ében állapította meg.

Észlelte az ítéltábla, hogy az alperes csatlakozó fellebbezésére illetéket nem rótt le, ennek pótlására 8 napos határidő engedélyezésével, leletezés terhével hívta fel, a lerovandó illeték összegét az Itv. 46. § (4) bekezdése alapján állapította meg.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben a rendelkező részben írtak szerint megváltoztatta.

A felperes fellebbezése kisebb részben, a perköltség tekintetében, az alperes csatlakozó fellebbezése teljes mértékben alaposnak bizonyult, ezért a felperes köteles az alperes részére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján fellebbezési eljárási költség megtérítésére. E címen az ítéltábla az alperes által lerovandó csatlakozó fellebbezési illetéket, és jogi

képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg.

Az ítélőtábla a fellebbezést a Pp. 256/A § (1) bekezdés f) pontja, a csatlakozó fellebbezést a 256/A § (1) bekezdés b) pontja alapján bírálta el tárgyaláson kívül.

Debrecen, 2009. november 10.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán sk. előadó bíró, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő